

FJÓLA MARÍA LÁRUSDÓTTIR

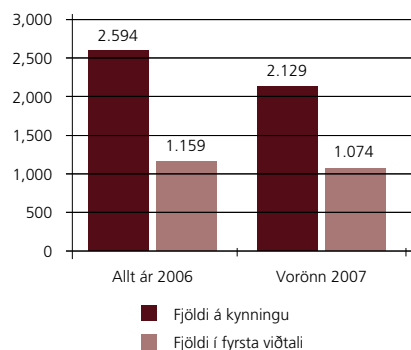
STYRKUR STARFSMANNA ER STYRKUR FYRIRTÆKIS: NÁMS- OG STARFSRÁÐGJÖF FYRIR FÓLK Á VINNUMARKAÐI HVETUR TIL FÆRNIUPPBYGGINGAR

Náms- og starfsráðgjöf á vinnustað er þjónusta sem í boði er fyrir fólk með skamma skólagöngu á öllum símenntunarmiðstöðvum landsins og hjá fræðslumiðstöðvum iðngreina. Þjónustan gengur út á að ráðgjafar fara í fyrirtæki, og í samstarfi við stjórnendur þeirra, bjóða starfsmönnum upp á kynningu á gagnsemi ráðgjafarinnar og einstaklingsráðgjöf um færniuppbyggingu. Einnig geta einstaklingar sótt ráðgjöfina til fræðsluaðilans. Markmiðið með ráðgjöfinni er að upplýsa starfsmenn um möguleika á færniuppbyggingu í því skyni að þeir geti eftt sig í starfi og einkalífi. Þjónustan felur því bæði í sér hag starfsmanna og fyrirtækis því að styrkur starfsmanna er styrkur fyrirtækis.

ÞJÓNUSTA Í VEXTI

Ráðgjöfin hefur verið í mikilli þróun síðustu misseri og hafa ráðgjafar unnið hörðum höndum við að koma henni á framfæri með kynningum í fyrirtækjum og dreifingu kynningargagna. Áhersla þeirra hagsmunaaðila, sem að baki þjónustunni standa, er að hún nái til sem flestra í markhópi Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins (FA). Fræðsluaðilar eru sammála um að mikil þörf sé á þjónustunni fyrir markhópin. Eins og mynd 1 sýnir hefur aðsókn í ráðgjöfina aukist til muna á árinu 2007 (tölur frá janúar til júlí) í samanburði við allt árið 2006.

Mynd 1. Fjöldi á kynningum og í fyrsta viðtali (allt árið 2006 og hálf t. árið 2007)

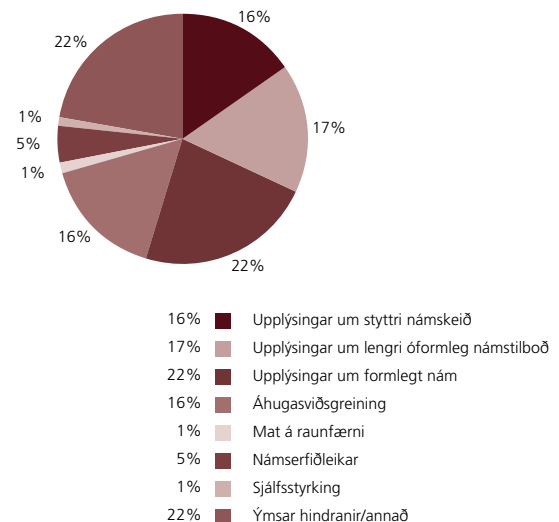
Fjöldi starfsmanna á kynningum allt árið 2006 er samtals 2.594 en fjöldi starfsmanna á kynningum yfir hálf t. árið 2007 er 2.129. Á fyrri helming ársins 2007 er fjöldinn því kominn upp í 82% af heildarfjölda kynninga árið 2006. Fjöldi einstaklingsviðtala fyrri helming ársins 2007 nær 92% af heildarfjölda einstaklingsviðtala allt árið 2006. Endurkomum hefur fjölgað til muna. Árið 2006 voru þær samtals 115 en fyrri helming ársins 2007 var fjöldi þeirra

orðinn 145. Það hefur sýnt sig að reglulegar heimsóknir í fyrirtæki ýta undir eftirspurn og endurkomur. Náms- og starfsráðgjöf á vinnumarkaði er því hægt og bitandi að festa sig í sessi í gegnum framsókn ráðgjafanna og miðlun á reynslu þeirra sem nota þjónustuna.

NOTENDUR ÞJÓNUSTUNNAR

Notendur þjónustunnar eru flestir eldri en 40 ára og er meirihlutinn konur. Þetta er þó misjafnt eftir landsvæðum og þeim vinnustöðum sem heimsóttir eru. Einnig hefur útlendingum fjölgað til muna og þörf á því að þróa sérstaklega náms- og starfsráðgjöf fyrir þann hóp. Niðurstöður einstaklingsviðtala hafa verið flokkaðar gróflega af ráðgjöfum og má sjá niðurstöðurnar á mynd 2.

Mynd 2. Náms- starfsráðgjöf 2006 – 2007 niðurstöður viðtala

Mest ber á því að notendur þjónustunnar séu að leita eftir upplýsingum um formlegt nám eða aðstoð vegna ýmissa hindrana. Einnig er talsvert um að fólk vilji afla sér upplýsinga um lengri óformleg námstilboð, styttri námskeið og fá leiðsögn við að greina áhugasvið sitt. Algengt er að fólk vilji fara hægt af stað og verða þá sérhönnuð námstilboð með vinnu oft fyrir valinu eins og vottaðar námsleiðir FA sem símenntunarmiðstöðvar bjóða upp á. Margir vilja gjarnan stunda einingabært nám hjá óformlegum fræðsluaðila eða sækja starfstengd námskeið.

Þó nokkur hluti markhópsins á við námserfiðleika að stríða. Hlutfall einstaklinga með lesblindu virðist t.d. vera hærra í þessum markhópi heldur en ef þjóðfélagið er skoðað í heild sinni. Það er án efa ein af ástæðunum fyrir því að þeir tilheyra hópi fólks með skamma skólagöngu. Margir hverjir hafa slæma reynslu af formlega skólakerfinu og sjá ekki nám sem möguleika fyrir sig. Ljóst er að byggja þarf upp öflug og aðgengileg úrræði hvað varðar lesblindu hjá viðeigandi fræðsluáðilum utan formlega skólakerfisins þannig að einstaklingar fái tækifæri til að byggja upp námsfærni sína með viðeigandi hjálpargögnum og í gegnum námstilboð sem hönnuð eru sérstaklega með þarfir fullorðinna í huga.

Í gegnum tilraunaverkefni, sem unnin hafa verið í raunfærnimati þar sem hlutverk náms- og starfsráðgjafa hefur skipað stóran sess, hefur einnig komið fram að ástæða þess að margir hverjir hafa ekki lokið iðnnámi þrátt fyrir ítrekaðar tilraunir er að almenn bókleg fög í framhaldsskóla eru þeim óviðráðanleg. Nauðsynlegt er að finna úrræði fyrir þennan hóp til að ljúka námi og gæti ný aðferðafræði við kennslu almennra bóklegra greina hugsanlega komið til móts við þarfir hópsins.

SKRÁNING Á FÆRNI – FERLI SEM HVETUR TIL NÁMS

Í skýrslu norræna þankabankans um færni til framtíðar (sjá: www.frae.is) kemur fram að mikilvægt sé að starfsmaðurinn/einstaklingurinn sé stöðugt að þróa færni sína í gegnum námsferla sem leiða til aukins persónulegs þroska með aukinni sjálfsþekkingu og sjálfstrausti sem

eru grundvöllur þess að viðkomandi þrói með sér aðra færni á árangursríkan hátt. Náms- og starfsráðgjöf á vinnumarkaði beinir sjónum sínum að því að tengja saman einstaklinga og námstækifæri sem henta þörfum og framtíðaráformum þeirra.

Vandi, sem margir sem fást við fullorðinsfræðslu glíma við, er að finna leiðir til þess að hvetja fólk til náms. Ein leið, sem vert er að minnast á hér, er Færnimappan. Mímir – símenntun hefur boðið upp á færniöppugerð sem gengur út á að einstaklingar skrá færni sína og safna saman gögnum henni tengdri í þar til gerða möppu. Það ferli, sem færnisráning af þessu tagi býður upp á, veitir einstaklingnum yfirsýn yfir þá færni sem hann hefur þróað með sér í gegnum hin ýmsu störf, nám, félags- og fjölskyldulíf. Það hefur sýnt sig að þeir sem fara í gegnum færniöppugerð (einnig hluti af raunfærnimatsferlinu) finna margir hverjir fyrir innri hvatningu til áframhaldandi færniuppbyggingar. Að gera færniöppu felur í sér sjálfstyrkingu undir rétttri handleiðslu, sem ýtir undir sjálfsþekkingu og sjálfstraust til náms. Það er hagur einstaklingsins, fyrirtækja og samfélagsins að starfsmenn/

Mynd 3. Kynningargögn fyrir Náms- og starfsráðgjöf á vinnustað

Mynd 4. Ráðgjafahópurinn á fræðsludegi

einstaklingar hafi þekkingu á eigin færni og þor til að þróa hana áfram. Náms- og starfsráðgjafar geta boðið upp á Færnimöppugerð fyrir einstaklinga og hópa. Þátttaka í slíku tilboði er skref í átt að virkri færniuppbyggingu.

EFLING ÞJÓNUSTUNNAR – SAMEIGINLEG ÁBYRGÐ HAGSMUNAAÐILA

Á fjórða fræðslufundi ráðgjafa, sem sinna náms- og starfsráðgjöf á vinnumarkaði, kom fram að sérstaklega þarf að leggja áherslu á að þróa markaðssetningu á þjónustunni.

Áhugi fyrirtækja á henni hefur verið misjafn og eru ýmsar ástæður fyrir því, m.a. tímaskortur, mannekla og mögulega tortryggni í garð þjónustunnar. Markmið þjónustunnar er fyrst og fremst að efla einstaklinginn til virkrar færniuppbyggingar. Með því að opna dyr sínar fyrir náms- og starfsráðgjöf, sem fram fer á vinnustað, fær fyrirtækið að kostnaðarlausu óbæina aðstoð við eflingu mannaúts síns. Því þarf að kynna þjónustuna betur inni í fyrirtækjum

og er nauðsynlegt að allir hagsmunaaðilar (t.d. fulltrúar stéttarféлага, trúnaðarmenn, stjórnendur fyrirtækja) taki þátt í því að benda á gagnsemi þess að starfsmenn leiti sér ráðgjafar um færniuppbyggingu sína. Þannig gefur fyrirtækið mannauði sínum tækifæri til að finna leiðir til að gera enn betur í starfi og auka þannig framleiðni og afköst fyrirtækisins. Ef um öflugt samstarf fyrirtækisins og ráðgjafans er að ræða getur ráðgjafinn miðlað tækifærum til færniuppbyggingar innan fyrirtækisins til starfsmanna og hvatt þá til símenntunar fyrirtækinu að kostnaðarlausu. Þjónustan er fjármöggnuð af menntamálaráðuneytinu með samningum við bakland FA sem eru Alþýðusamband Íslands og Samtök Atvinnulífsins.

Ljóst er að þörf er á þeirri þjónustu sem náms- og starfsráðgjöf á vinnumarkaði felur í sér og er hún því í örur vexti. Starfandi ráðgjafar á þessum vettvangi eru nú um 20 talsins vítt og breitt um landið og fer fjölgandi. Aðferðafræðin er að slípast til en hún gengur út á framsækni og öflugt samstarf hagsmunaaðila. Samstarf er á milli FA og náms í náms- og starfsráðgjöf við Háskóla

Íslands um að miðla nýrri þekkingu og færni sem tengist starfi á þessum nýja vettvangi. Framundan er vöxtur sem getur ýtt undir aukid þekkingarstig þjóðarinnar ef allir hagsmunaaðilar leggjast á eitt við að veita þjónustunni brautargengi.

Eftirtaldir aðilar veita náms- og starfsráðgjöf fyrir fólk á vinnumarkaði:

- Farskólinn – miðstöð símenntunar á Norðurlandi vestra, Sauðárkróki
- Fræðslumiðstöð Vestfjarða, Ísafirði
- Fræðslunet Suðurlands, Selfossi
- Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins, Reykjavík
- Iðan – fræðslusetur, Reykjavík
- Mímir – símenntun, Reykjavík
- Símenntunarmiðstöð Eyjafjarðar, Akureyri
- Símenntunarmiðstöðin á Vesturlandi, Borgarnesi
- Viska, fræðslu- og símenntunarmiðstöð, Vestmannaeyjum
- Þekkingarnet Austurlands, Egilstöðum og Höfn
- Þekkingarsetur Þingeyinga, Húsavík

UM HÖFUNDINN

Fjóla María Lárusdóttir hefur starfað sem náms- og starfsráðgjafi hjá Fræðslumiðstöð atvinnulífsins frá árinu 2003 en vann m.a. áður hjá MFA og Mími-símenntun. Hún er með M.Sc. próf í náms- og starfsráðgjöf frá California State University á Long Beach og B.Ed próf frá Kennaraháskóla Íslands. Helstu verkefni hennar tengjast náms- og starfsráðgjöf í atvinnulífinu og mati á raunfærni.

ABSTRACT

Educational and vocational counselling services are available for individuals with little formal education in both the centres of the trade associations and those for continuing education. This service is organised on the basis that counsellors visit companies and in collaboration with the management they offer the employees information on the usefulness of the counselling and then individual counselling on competence evolvment. Individuals can also get this service at the various centres. The aim of the counselling is to inform employees about the possibilities of competence development so that they can evolve at work and personally. The service is for the benefit of both the employees and the companies as the strength of the employees intensifies the strength of the company.